

XXXI. ÉVFOLYAM 8. SZÁM 2021.

Zeneszó

A MAGYAR KÓRUSOK, ZENEKAROK ÉS NÉPZENEI EGYÜTTESEK SZÖVETSÉGE – KÓTA LAPJA

IFJ. VIGH SÁNDOR EMLÉKDÍJ
2021.

Püspökladány

Ifj. Vigh Sándor Emlékdíjas Nemzetközi Népzenei Verseny

„Pécsi úttörés” (Nagy Ernő).....	3-9. oldal
Dr. Vas Bence ünnepi beszéde	9-11. oldal
Felhívás: Magyar Kórusok Napja 2021	11. oldal
A nép hangja a globális harmóniában - Katowice 2021. IKS Szimpózium (Mindszenty Zsuzsánna)	12-16. oldal
60 éves a Komlói Munkáskórus (Czeti Ádám)	16. oldal
A Barcsi Bárdos Lajos Vegyeskar jubileumi koncertje (Márky Gabriella).....	17-18. oldal
Visszatükröződés a népzene ölelésében (Hadházi Andrásné)	19. oldal

Kitüntetés

A **Kardos Pál Alapítvány** 2021. október 30-án a Deák Téri Evangélikus templomban tartott Kardos Pál Emlékhangvesenyt

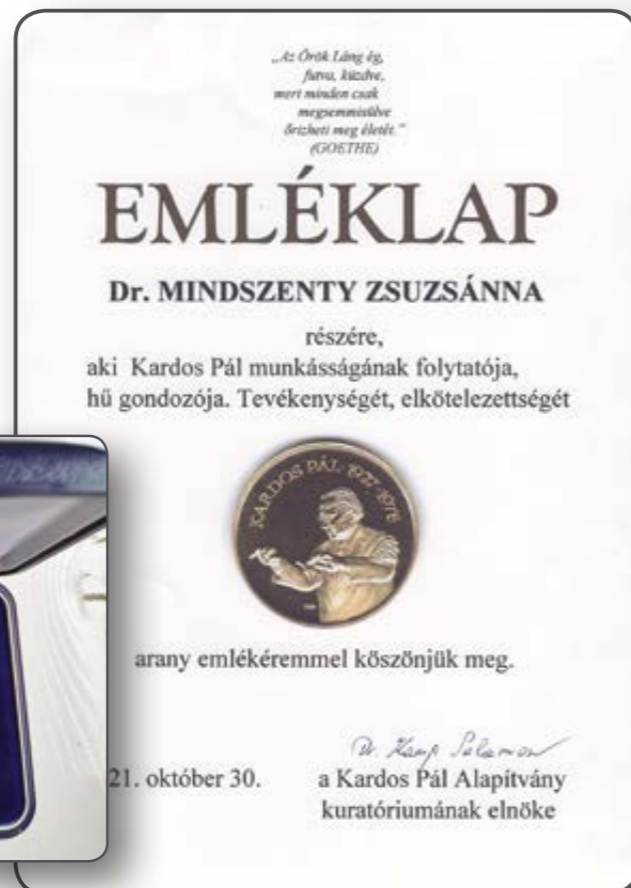
Dr. Mindszenty Zsuzsánna

Artisjus- és Liszt-díjas karnagynak

KARDOS PÁL ARANY EMLÉKÉRMET
adományozott

Kardos Pál munkásságának folytatójaként, gondozójaként végzett elkötelezett munkájáért.

Sok szeretettel gratulálunk!

„PÉCSI ÚTTÖRÉS”

Nagy érdeklődés mellett a pécsi Liszt Ferenc Hangversenyteremben rendezték október 15-17-ig a „Pécsi úttörés” ünnepi hangverseny és konferencia eseményeit.

Az első napon a **Nyíregyházi Cantemus Kórus Pro Musica Leánykara** énekelt **Szabó Dénes**, a Nemzet Művésze, Kossuth- és Liszt-díjas karnagy irányításával, a tőlük megszokott magas színvonalon. Műsoruk első felében a legismertebb Kodály-művek hangzottak el – *Egyetem-begyetem*, *Túrót eszik a cigány*, *Esti dal*, *Táncnóta*, *A 150. genfi zsoltár*, *Ave Maria /1936/*, *Ének Szent István királyhoz* – **Szabó Dénes** élvezetes, szellemes konferálásával. Az énekkar két műsorszámát – *Esti dal* és *A 150. genfi zsoltár* – **Hoppál Péter** országgyűlési képviselő, a kórus régi barátja és **Kertész Attila**, Liszt-díjas karnagy, az egész fesztivál megálmodója és lelkes rendezője, a Magyar Kodály Társaság elnöke vezényelte.

Kertész Attila ünnepi beszédében visszatekintett a pécsi tagcsoporthoz megalakulásának körülményeire. Megemlítette, hogy Pécssett a város kiemelkedő zenei élete és Kodály Zoltánhoz fűződő kapcsolata alapján döntöttek úgy, hogy 1995. április 28-án létrehozzák a Pécs-Baranyai Tagcsoporthoz. Akkor 32 magán-személy és 11 énekkar kérte felvételét a tagcsoporthoz. Elnökké **Dr. Andrásfalvy Bertalant**, tiszteletbeli elnökké **Antal Györgyöt**, ügyvezető elnökké **Kertész Attilát** választották. Elnökségi tagok voltak **Ivasivka Mátyás**, **Dr. Nádor Tamás**, **Dr. Szabó Szabolcs**, **Tóth Ferenc**, **Tillai Aurél** és **Veres János**. Az alapító tagoknak, ill. az elhunytak hozzátartóinak díszoklevelet és ajándékot nyújtottak át.

A hangverseny második részében Kodály *Ave Maria*, *Hegyi éjszakák I.*, *Pünkösddőlő* című műveit énekelte a nyíregyházi kórus, majd **Javier Busto**: *Lafa lafa*, **Eva Ugalde**: *Bizitzaren basoan*, **Orbán György**: *O Gloriosa*, végül **Gyöngyösi Levente**: *Laudate Dominum* c. művével zárta műsorát a Pro Musica Leánykar.

Feltűnő volt, hogy a kórus milyen érett hangzású, és hogy így, a tanév elején, a hosszú pandémia ellenére is felkészülten, minden művet kotta nélkül szólaltattak meg. Nem véletlen, hogy a világ legjelentősebb kórusversenyein szereztek első helyezéseket és nagydíjakat Dél-Koreától Ausztráliáig.

Október 16-án délután először a konferencia előadásait hallhattuk.

Prof. Dr. Vas Bence, a Magyar Kodály Társaság pécsi tagcsoporthoz vezetője nyitotta meg a rendezvényt. Ebből az alkalomból „Pécsi úttörés” címmel konferenciakötetet jelentettek meg, amely valamennyi előadás szövegét tartalmazza. A kötetet **Dr. Vas Bence** szerkesztette, nagyszerű érzékkel, természetesen valamennyi résztvevő megkapta emlékül, ajándékba.

Az első előadó **Dr. Józsa Mónika** volt, a Kodály Zoltán Daloskör karnagya.

„A legszebb hét esztendő városa és a „mezítlábas pajtások utódainak Kodály-tisztelete” című előadásában a mester galántai kötődéséről beszélt.

A *Galántai táncok* c. zenekari művének bemutatásakor megjelent műsorfüzetében ezt írta a mester: „Hogy miért galántaiak?...Félig-meddig galántai vagyok magam is: ott töltöttem gyermekkorom legboldogabb hét esztendejét. Híres volt akkor is még a galántai banda. A három emberöltő előtti táncokból ugyan már egyet sem tudtak, de ez volt az első zenekar, amit életemben először hallottam. Az ő őseik meg a magam gyermekkorára emlékére viselik

nevüket a Galántai táncok.” Józsa Mónika előadásában többek közt megemlítette még, hogy Kodály zeneszerzői, egyházzenei, népzenekeutatói, zenepedagógiai munkásságának egy-egy szele- te visszavezethető a gyermekévekre, azaz még a „legszebb hét esztendő” városában eresztett gyökeret. Előadását sok vetített képpel, melléklettel díszítette.

Kovács Attila, a Magyar Rádió Pécsi Stúdiójának nyugalma- zott zenei szerkesztője, „75 éve indult világhódító útjára a Ko- dály-módszer” címmel tartott előadást. 1945. november 19-e a magyar zenetörténet jelentős napja –mondta az előadó –, mert ezen a napon hirdette meg Kodály Zoltán a Pécsi Nemzeti Szín- házban Magyar zenei nevelés című előadásában azt a zenei kon- cepciót, amely Kodály-módszerként vált ismertté világszerte. Benjamin Britten mondta: „Korunk zeneszerzői közt bizonyára egyetlen zeneszerző sem játszott olyan fontos szerepet hazája zenei életében, mint Kodály Zoltán.”

A Kodály-módszer elindításában és terjesztésében kulcssze- reptet vállalt Agócsy László, aki 1931 és 1962 között 16 pécsi bemutatót, köztük ősbemutatót is vezényelt kórusaival. Neki ajánlotta Kodály „Az éneklő ifúsághoz” című művét a kö- vetkező ajánlással: „Agócsy Lászlónak, a Pécsi Éneklő Ifúság vezérének”. Antal György Liszt-díjas karnagy, szakiskolai és főiskolai igazgató szintén 16 mű pécsi ősbemutatóját vállalta a Tanítóképző kórusával. Tillai Aurél Kossuth-díjas karnagy nevé- hez 11 pécsi bemutató fűződik, köztük a Weöres Sándor versére komponált *Öregek* című mű. Ivasivka Mátyás 8 pécsi bemuta- tót vezényelt, köztük két ősbemutatót is. 1965-ben a Keszthelyi Helikonon vezényelte nagy sikerrel a Kisfaludy Károly versére komponált *Mohács* című alkotást.

Kovács Attila egy Csorba Győző vers idézetével zárta minden részletre kiterjedő tartalmas előadását:

„...véghezvitted, amibe fogtál,
s úgy mentél el, hogy megállapodtál
a múlthatatlan csillagoknál.”

Kertész Attila, a magyar Kodály Társaság elnöke „Jubileum 25 + 1 – A Magyar Kodály Társaság Pécs-Baranyai Tagcsoport-

jának története” címmel tartott előadást.

Elmondta, hogyan alakult meg a Pécs-Bara- nyai Tagcsoport 1995. április 28-án, kik voltak az alapító tagjai. Jelen volt Dr. Bónis Ferenc akadémikus professzor, valamint Tillai Aurél és Kertész Attila karnagyok. A Kodály-szobor megkoszorúzásával kezdődött az ünnepség, a Pécs-Vasasi Berze Nagy János Népdalkör Fábi- án János vezetésével két népdalcsoportot énekelt, Hasznos Árpád Káldi János: Kodály Zoltán c. versét szavalta el.

A Pécsi Nevelők Háza Egyesület dísztermé- ben folytatódott az ünnepség. A Kodály Zoltán Gimnázium Leánykara Kodály Zoltán *Táncnóta és Ének Szent István királyhoz* című műveit éne- kelte Kertész Attila vezényletével, majd Tillai Au- rél egyetemi tanár megnyitó beszéde után Bónis Ferenc tartott előadást „A Psalmus születése” címmel. A Tagcsoport minden év december 16- án megemlékezik Kodály születésnapjáról, az ünnepi koncertek mellett tudományos előadás- sorozatok is emelik a kerek évfordulók fényét. Minden évben megemlékeznek a Pécsi Dalárda megalakulásának évfordulójáról /1962. március 20./, népdaléneklési versenyek, osztályéneklési fesztiválok rendezésével, koncertek szervezésé- vel hívják fel a figyelmet Kodály Zoltán szellemi nagyságára.

Az évente megrendezésre kerülő Éneklő Ifjúság hangversenyek reprezentálják kóruskul- túránk szintjét. A kép ellentmondásos, hiszen korábban 30-35 kórus is jelentkezett a fesztí- válra, mostanra ez a szám összezsugorodott, mára mindössze 12-14 énekkar maradt. Mind- ez összefügg az énekkorák számának drasztikus csökkenésével, a szakfelügyelői rendszer meg- szűnésével.

Kodály mondta: „Van-e jobb szemléltető esz- köze a társadalmi szolidaritásnak, mint a kórus? Sokan egyesülnek valaminek a megvalósítására, amit egyes ember, ha mégoly tehetséges, egy- maga nem tud megvalósítani. Ahol mindenki munkája egyaránt fontos, s ahol egyetlen ember hibája mindent elronthat.”

Kertész Attila elmondta még, hogy többször megemlékeztünk Agócsy László tanár úrról, akit Kodály Zoltán a pécsi éneklő ifjúság vezé- rének nevezett, az általa alapított híres Szeráfi Kórust 22 éve Nagy Ernő irányítja, aki a Magyar Kodály Társaság elnökségének tagja.

Dr. Szabó Szabolcs: „Két nagy művész egy- másra találása /Kodály Zoltán –Weöres Sándor: *Öregek*” címmel tartott előadását egy Kodály- vallomással kezdte:

„Olyan kevesen vagyunk,
hogy a műveletlenség luxusát

nem engedhetjük meg magunknak.”

Weöres Sándort több város is sajátjának vallotta. Így például a fő- város, mert a Nyugat első nagy generációjának tagjaival, főként Kosztolányival, Babitscsal Budapesten került kapcsolatba; vagy Pécs, hiszen egyetemi tanulmányait itt végezte, Pécsen kötött barátságot Csorba Győzővel vagy Fülep Lajos zengővárkonyi re- formátus lelkésszel és művészettörténésszel; Pécsen lett könyvtá- rigazgató. Vagy Székesfehérvár, ahol múzeumi tisztviselelként dolgozott, illetve a Vörösmarty Társaság tagja lett. Ma az ő nevét viseli az Országos Gyermekszínijátékos Fesztivál, amelynek be- mutatóit Székesfehérváron tartják.

A továbbiakban az előadó rámutatott, hogy Weöres Sándor népszerűségét bizonyítja, hogy mennyire sokan fordulnak hoz- zá szövegforrásért. Ő a legtöbbet „megzenésített költő”. Már az óvodás kortól kezdve el lehet varázsolni a Weöres-versek ritmusvilágával, színes hangulat-skálájával a gyermekeket, a felnőtteket.

A Weöres – versek megzenésítői egy képzeletbeli „körben” állhatnának, hiszen a Kaláka Együttes tagjaitól kezdve /kb. 50 mű megzenésítése fűződik a nevükhöz/ Sebő Ferencig, illetve Bárdos Lajostól Kodály Zoltánig, vagy Kocsár Miklóstól – Karai Józsefen, Szokolay Sándoron át – Orbán Györgyig rajzolhatnánk meg ezt a pályát.....De megemlíthetjük még Tillai Aurél, Vass Lajos műveit, Péter József kánongyűjteményét, Farkas Ferenc *Rózsamadrigálját*, Orbán György *A paprikajancsi szerenádjá* című művét is.

Kodály Zoltán: *Norvég lányok* c. műve mellett a művészetek csúcsa: az „Öregek”. Megdöbbentő, hogy egy tizenéves fiú ajánl Kodály Zoltánnak megzenésítésre egy verset. A szövegben sze- replő „mind” és „néha” szavak különös hangsúlyt kapnak. Mi mindannyian eljutunk az öregség állapotába, és miért csak néha jut eszünkbe, hogy segítenünk kellene. Az évszakok egymás- utánja kizárja a kivételt, és a fantasztikus metafora-sor újra és újra megrendít bennünket a magyar nyelv egyedülálló, lefordít- hatatlan szépségéről.

Kodály egyedülálló zsenialitására jellemző, hogy alig változ- tat a gyermek-költő Weöres Sándor versszövegén. A zenemű

végén ötször megismétli a „No, gyere, tedd le” mondatot, mintegy kérlelhetetlen, könyörtelen parancsot: mindenkinek egyszer bevégeztetik. Dr. Szabó Szabolcs színes előadásának végén meghallgattuk a művet a Komlói Pedagógus Kórus előadásában.

Október 16-án este ünnepi hangversenyt hallhattunk a pécsi Liszt Teremben. A koncertet prof. Dr. Vas Bence, a Magyar Kodály Társaság Pécs-Baranyai Tagcsoportjának elnöke nyitotta meg. Számtalan történelmi és művészeti példát felsorolva ünnepi beszédében a kodályi eszme nagyszerűségéről, a nemzeti összetartozásról szólt. Külön is kiemelte, hogy a közös éneklés mennyire jellemformáló, mással nem pótolha- tó. Jó példa volt erre a közelmúlt Eucharisztikus Kongresszusa. Vagy amikor fiatal és idősebb emberek együtt éneklük a Himnuszt.

Először a Pécsi Kodály Zoltán Gimnázium Bartók Béla Leánykara énekelt Kertész Attila Liszt-díjas karnagy vezényletével, közreműkö- dött Körtési András zongoraművész.

Műsorukban elhangzott Bárdos Lajos /Bóka László/: *Bartók emlékére*, Bartók Béla: *Ne hagyj itt*, Kodály Zoltán: *Intermezzo* /Dr. Vargha Károly szövegére/, Kodály Zoltán: *Táncnóta* c. művek.

Különösen megragadott az *Intermezzo* Körtési András kiváló kíséretével.

Ezt követően Kodály Zoltán: *Háry János* c. dalművéből énekelte a Toborzót Geiger Lajos, az Operaház magánénekes.

A Galántai Kodály Daloskör Dr. Józsa Móni- ka vezényletével

Szönyi Erzsébet: *Ima hajnali harangszóra*, Kodály Zoltán: *Ének Szent István királyhoz*, Kodály Zoltán- Balassi Bálint: *Szép könyörgés*,

Kodály Zoltán: *Sík Sándor Te Deuma*,
Tillai Aurél: *Adjakat hálát az Istennek*, végezetül Szijjártó Jenő: *Esti hangulat Zsérén* című műveket énekelte, mindvégig átélten, kidolgozottan. A Tillai-mű előadásához a jelen lévő szerző személyesen gratulált.

A Galántai Daloskör 65 éves múltja tekint vissza, első lépéseit maga Kodály Zoltán egyengette. Sikeresen szerepeltek Csehországban, Németországban, Olaszországban, Franciaországban, Izraelben. Karnagyuk, dr. Józsa Mónika a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Karának énekzene tanára, számos elismerés mellett 2013-ban a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetését kapta.

Kodály Zoltán: *Nausika* c. művét Kriszta Kinga operaénekes, majd Kodály Zoltán: *Háry János* c. daljátékából a *Tiszán innen, Dunán túl* kettőst Kriszta Kinga és Geiger Lajos operaénekesek adták elő *Körtési András* zongorakíséretével.

A hangverseny zárásaként a Pécsi Egyetemi Kórus énekelt *Dr. Lakner Tamás* Liszt-díjas karnagy vezényletével.

Műsorukban elhangzott:

Balatoni Sándor: *Cantate Domino*,

Kodály Zoltán - Ady Endre: *Akik mindig elkésnek*,

Kodály Zoltán: *Székely keserves*,

végezetül Orbán György: *Daemon irrepid callidus* című műve.

Valamennyi művet nagyszerű felfogásban énekeltek, különösen tetszett Balatoni Sándor műve, aki egyre gyakrabban tűnik fel nemcsak kiváló orgonistaként és karnagyként, hanem zeneszerzőként is.

A hangverseny Kodály Zoltán: *A 114. genfi zsoltár* c. művével fejeződött be, melyet a résztvevő vegyeskarok adtak elő *Dr. Józsa Mónika* vezényletével, *Körtési András* zongorakíséretével.

Október 17-én délelőtt folytatódott a konferencia.

Először Rónaszékiné Keresztes Monika: *Pécsi úttörés* c. előadását hallhattuk.

„Mid van, amit kaptál? Ha pedig kaptad, miért dicsekszel, mintha nem kaptad volna?” /Szent Pál I. levele – Kor 4,7/

„Mindent, amink van, Istentől kapjuk ajándékba. Azért

kapjuk, hogy továbbadjuk. Nem a fölöslegről adunk, hanem odaadjuk mindenünket, mert így válunk hasonlóvá Jézushoz.”

Szent Pál apostol I. Korintusi leveléből idézve ezeket a szavakat mondta Veres András megyés püspök épp itt Pécsen a Pécs-Kertvárosi Szent Erzsébet Plébániatemplomban, a templom névadójáról tartott novemberi lelki gyakorlaton 2014-ben - kezdte előadását a magyar zenei nevelésért felelős miniszteri biztos.

Érdekes párhuzamot érzek – folytatta – a fenti idézet tartalma és Kodály Zoltán előadása között, mely éppen Szent Erzsébet ünnepén, 1945. november 19-én hangzott el a Pécsi Nemzeti Színházban rendezett búcsúztató ünnepség keretében. Az első nyilvános előadás volt ez az új „Magyar zenei nevelés”-ről, méltán tarthatjuk ezt a napot az azóta világhírűvé vált Kodály-módszer születésnapjának.

„A zene lelki táplálék, és semmi mással nem pótolható. Aki nem él vele: lelki vérszegénységben él.”

Mint ahogy Szent Erzsébet, az egyik legnagyobb magyar szentünk kenyérrel táplálta az éhezőket, és szándéka átlényegült a kötényben, úgy éltet és fakaszt rózsákat a gyermeki lelkekben Kodály Zoltán élő keresztény hite, az őt követő Agócsy László, Ádám Jenő és számos kiváló művész és zenepedagógus egyéniség.

A élet célját az Úristen adja, nevelési célt nekünk nem kell külön kitalálni. ... A nevelés, a pedagógia tehát: szeretettel átítatott, alázatos, de értő és segítő szolgálata az emberi növekedésnek. ... Magyarország Kodály Zoltán munkássága révén kivételes helyzetben van, kincset tart a kezében, és ez óriási lehetőség, egyben igen nagy felelősség is. ... A zenei nevelés akkor

lesz eredményes, ha kialakul a tanuló zenei anyanyelve, amelylyel hazájához, nemzetéhez érzelmileg és értelmileg is egyaránt kötődik.

Kodály mondta: „Az egyensúly helyreállítására legsürgetőbb teendő az iskolai zeneoktatás fejlesztése, jobban mondva megteremtése...”

Magam részéről minden rendelkezésemre álló eszközzel dolgozni fogok ezért, és erre kérem önöket is – zárta előadását Rónaszékiné Keresztes Monika.

Prof. Dr. Lakner Tamás Liszt-díjas karnagy „Rendezőelvek és hangsúlyok az új NAT ének-zene kerettantervében” címmel tartott előadást.

Az előadó öt pontban foglalta össze gondolatait.

1. „A zenei nevelés Magyarországon a Kodály Zoltán által megalkotott filozófia és tevékenységközpontú módszer alapján valósul meg.” /NAT, 2019/

A koncepció lényege, hogy minden gyermeknek esélyt kíván adni a kulturális felemelkedéshez- kezdte előadását Dr. Lakner Tamás.

„Mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megismernünk. Semmi sem alkalmasabb erre, mint a népdal. Erre az alapra épülhet olyan zenei műveltség, mely nemzeti, de lelket tár minden nép nagy alkotásainak. Értékmérőt is kap a népdallal, s aki e századok csiszolta tökéletességhez méri, amit hall: nem tévesztik meg hamis bálványok...” /Kodály Zoltán/

Elsődleges élményforrás az éneklés, mert a zene legközvetlenebbül ezen keresztül hatol be a lélek belsejébe.

2. A magyar népdalban egy nép legnemesebb értékei rögződnek meg: érzelmi tartás, kedélyvilág, vérmezséklet, temperamentum, és a tipikus, minden korra jellemző élethelyzetek, érzelmi megnyilvánulások.

A népdalok esetében ezen életszerű rendezőelveket az életkori sajátosságoknak megfelelően kívántuk a munkatársaimmal együtt érvényesíteni, és nem a régi és új stílus, dallami és ritmikai elemek tanítása, az ismeretek átadásának megszokott mintája szerint; egyszóval nem iskolai tandalokként kezelve kívántuk felépíteni a tananyagot.

Melyek azok az élethelyzetek, amelyek köré rendeződnek a dalok: szerelem, csalódás, barátság, munka, mindennapi élet, ünnepek, stb.

3. Horatius szerint a művészet küldetése „prodesse et delactare”, vagyis tanítani és gyönyörködtetni. Úgy gondolom, eddig jobbra a tanítani dominált.

A műalkotás azért születik, mert hatást akar elérni. Mikor tud hatással lenni ránk? Akkor, ha megtaláljuk magunkat benne, így gyönyörködtet.

Olyan rendezőelveket kívánunk feltárni, mint pl. az ismétlés, visszatérés, variáció, ellentét, szimmetria, stb., amelyek alapján szerveződik a növényvilág, állatvilág, ember által épített környezet, népdal, egy Munkácsy-festmény egy Mozart-sonáta.

4. Tudnunk kell, hogy a zenei nevelés nem csupán önmagáért a zenéért van. Transzferhatásaival a személyiségfejlesztés fontos feladatát látja el. Az alkotóképesség, a teremtés képessége a művészet eszközeivel természetes módon fejleszhető, amelynek segítségével az ember megvalósíthatja önmagát, és előbbre viheti a világot.

Jó példa erre Vivaldi: A négy évszak című alkotásából a Ta-

vasz tétel I. tételéhez kapcsolódó motivációs játékok. A tanulók gyűjtésük össze az évszakok jellegzetes hangjait, és szólaltassák meg ütőhangszerekkel, vagy keressenek más hanghatásokat. Miután a tanulók lehetőségeikhez mérten kreatívan hangszerelték a költeményt, motiváltakká válhatnak Vivaldi kifejezőmódjának befogadására.

5. A tanterveknek elsősorban az emberre kell koncentrálniuk, és csak másodsorban a szakmára. A hangsúly a zenei aktivitáson, a tevékenységközpontúságon van.

„A zene rendeltetése: belső világunk jobb megismerése...”

A népek legendái isteni eredetűnek tartják. S ahol az emberi megismerés határait értjük, ott a zene túlmutat rajtuk, amelyet megismerni nem, csak sejteni lehet.” /Kodály Zoltán/

Prof. Dr. Nemes László Norbert „Új zenetani modellek fejlesztése egy örökérvényű zenepedagógiai koncepció mentén” címmel tartott előadást.

A sok negatív kritika ellenére, melyek az iskolai ének-zene oktatást érik, jelentős zenei eredmények születtek, vannak intézmények, ahol olyan tanárok oktatnak, akik valódi sikereket tudtak és tudnak elérni – kezdte előadását Dr. Nemes László Norbert.

Kodály zenepedagógiai koncepciója az 1931-es és 1940-es években érelődött ki, s leginkább gyermekkori műveiben, zenepedagógiával kapcsolatos írásaiban körvonalazódott. Elsődleges célja nemzeti és egyben európai identitással rendelkező, közösségi emberek nevelése volt.

Ádám Jenő, Szőnyi Erzsébet és Dobszay László munkái a zenei készségfejlesztés alapművei, de hogy mindezt hogyan töltse meg étellel és művészetrel a tanító, arra egyikük sem ad receptet...

A népdal és a zeneművészet nagyszerű alkotásai a tananyag részei maradnak, de a kérdés az, hogyan segíthetünk a 21. század gyermekeinek ezen értékeket korunk posztmodern világának sokszínű kulturális környezetében megtalálni, felfedezni és befogadni. Nem tananyag, hanem a zenével való örömteli találkozás szükségese...

Az örömteli mozgás segítségével a zenei jelenségek megértése könnyebbé, magától értetődőbbé válik.

Ehhez kétféle módszert ajánl az eladó és kutatócsoportja. Az egyik a „Kreatív énekesjátékok” nevet kapta. Lényege, hogy a tanórai éneklést és zenehallgatást a tanár által létrehozott ritmikus mozgáskoreográfiával kapcsolja össze, a másik modell a „Dinamikus ének-zene

tanulás”, amely a kreatív éneklést improvizált mozgásos tevékenységgel kapcsolja össze.

Tóth Ferenc Liszt-díjas karnagy „Visszaemlékezések” címmel tartott előadást.

Életemben hat alkalommal ajándékozott meg a sors, hogy kapcsolatba kerülhettem Kodály Zoltánnal – kezdte visszaemlékezését Tóth Ferenc tanár úr.

Hosszú és kanyargós volt az út, míg 1957-ben tanárként léphettem át szeretett iskolám kapuját – folytatta gondolatait az előadó. A második félvévre a kórus létszáma kibővült 150 főre, és szárnyra kapott a munka. Lelkesedésünket fokozta, hogy megtudtuk, Kodály Zoltán rövidesen városunkba érkezik. A hangversenyen mi is énekelünk, majd a fogadáson elhangzott, hogy milyen jó lenne, ha Komlón is működne zenei tagozat.

„Komlói látogatásom azt a benyomást tette rám, hogy ott jó helye lenne egy zenei tagozatos iskolának, sőt, égető szükség lenne rá, és kiváló tanerő, Tóth Ferenc személyében már rendelkezésre is áll.”

1958-ban megszületett a zenetagozat Komlón.

Második találkozásunk alkalmával – rádiófelvételünk volt Budapesten – meglátogattuk a mestert, és szerenáddal kedveskedtünk neki.

Kodály második útja már nem volt véletlen. 1960-ban először szerepeltünk a tv-ben, egyenes adásban. A pécsi színházban volt egy széleskörű tájékoztatás Baranya zenei életéről, és a szervező bizottság bennünket kért meg, hogy képviseljük a baranyai gyermekkarokat. 183 tagú kórossal énekeltek a *Villót* és a *Cigánysíratót*...

1961-ben részt vettünk a debreceni kórusversenyen, ahol 3. helyezést értük el. Majd 1970-ben második helyezést értük el, utána neerpelti nemzetközi kórusversenyen kétszer is Cum Laude első díjat kaptunk. Ezen Kodály nem volt jelen, de kérte, hogy látogassak el Pécsre, a Pécze-villába, és számoljak be debreceni élményeimről. Sok mindenről beszélgettünk, én kértem, írjon újabb műveket, hogy színesítsük a repertoárunkat.

Tanár Úr! Nem lenne nagyobb öröm a kórusnak és nekem, mint ha folytatódna a Kodály-művek sora. Hátha még az én kórusomnak, a komlói gyermeknek is írna....Milyen boldogok lennénk, ha meglepne bennünket egy kóruspróbán.”

Kodály derűsen csak ennyit mondott: Szombaton jó lesz?

Izgalommal vártuk őt. A kórus teljes létszámmal készen állt a dobogón. Kodály megilletődve nézett a hatalmas kórusra. Ekkor a kórusból kilépett két kislány.

„Nagyon szépen kérjük tanár urat, írjon nekünk egy kórusművet. Ígérjük, hamar megtanuljuk”. Kodály megsimogatta a kislányok fejcskékjét, majd így szólt: „Megpróbálom, talán még tudok valamit írni.” Majd így folytatta: Gratulálok a győzőknek! Büszke vagyok rátok, mert bebizonyítottátok, hogy a bányászgyerekek is tudnak úgy énekelni, mint a budapestiek.”

Még karácsony előtt megérkezett Kodály ajándéka: *Harasztosi legények*.

Már a téli szünetben elkezdtek a munkát, májusban már Kodály jelenlétében énekeltek a művet. Néhány hét múlva a rádió is felvette a *Harasztosit*, és a mi kórusunk ajkáról hallhatta az ország Kodály művét.

1965-ben történt az utolsó találkozásunk Kodállal. Meg-

tudtuk, hogy a mester Pécssett tartózkodik, Sáríkával és édesanyjával megbeszéltük, hogy meglepjük egy szerenáddal. 12 lánnyal percnyi pontossággal megérkeztünk a Pécze-villába. Sikert a meglepetés, Kodály azt hitte, hogy rádióból szól az ének, csak később vette észre, hogy mi voltunk a dalosok.

1970-ben iskolánk kiérdemelte, hogy Kodály nevét viselhesse.

A továbbiakban Tóth Ferenc tanár úr beszélt még arról, hogy iskolájukban hány meg hány tanulóból lett kiváló orvos, mérnök, pedagógus, mérnök, muzikus, kapták meg a zene által az első impulzusokat.

Prof. Dr. Andrásfalvy Bertalan „Kodály Zoltán magyarságáról” címmel tartott előadást.

Kodály jól ismerhette a – történelmünk során egészen a múlt századig magunk is terjesztette – torzképet a magyar nemzet, nép műveltségéről: harcos nomád nép, kinek számára az európai letelepült életmód és az azzal kapcsolatos értékek semmit sem jelentettek – kezdte előadását egykori kultuszminiszterünk.

Jól ismerhette a történelmünk során egészen a múlt századig magunk is terjesztett torzképet a magyar nemzet, nép műveltségéről: harcos nomád nép, kinek számára minden, az európai letelepült életmód és az azzal kapcsolatos értékek semmit sem jelentettek kezdte előadását egykori kultuszminiszterünk.

Ő is kimondja, hogy az európai iskolai műveltségünk többségében német eredetű. Amikor

a Zeneakadémián tanult, számtalan német nyelvű és tanító tanár vette körül.

1939-ben Kodály Zoltán: *Magyarság a zenében* című tanulmányában így írt:

„Egyik kezünket még a nogáj-tatár, a votják, a cseremiszt fogja, a másikat Bach és Palestrina. Össze tudjuk-e fogni e távoli világokat? Tudunk-e Európa és Ázsia kultúrája közt nem ideoda hanykódó kom lenni, hanem híd, s talán mindkettővel összefüggő szárazföld?”

A sorozatos háborúk, melyekből vesztesként kerültünk ki, meghasonlotta tették a nemzetet. Kodály Zoltán nem fejtette ki néppárti nézeteit, de politikai gondolkodásáról barátai tanúskodnak. Fel kell ébreszteni a nemzeti összetartozás tudatát, a nemzet sorsáért vállalt érzést, az énekes, táncos gyermekjátékokkal.

Kodály szavaival: „Egyrészt valóságos tárházai a tudatalatti magyarságnak. Tudatalatti elemeknek eddig még alig méltott nagy szerepe van a nemzeti jelleg /a nemzeti lélek.../ kialakulásában... . Másrészt nagy e játékok tisztán emberi étéke is, fokozzák a társas érzést, életörömet. A mai gyermek koravénisége ellen nincs jobb orvosság.”

Utolsó pillanatban vagyunk, mert egy csodálatos gazdag népi muzsika, énekkincs megy veszendőbe, azt már nem adják vissza a megnyomorított parasztok, már csak az öregek ismerik ezt a művészetet; az anya-gyermek, családi közösségek, együtt-játszó gyermekvilág és felnövő ifjúság sem a maga énekével teremti a

kapcsolatot társaival, leendő párjával, a közösséggel és Istennel.

A kapcsolat nélküli, vagy abban szegény ember egészsége is romlik, jobban ki van téve minden fertőzésnek, rákos, daganatos folyamatoknak, szívgyengeségnek. Fontos az együtt teremtés, az éneklés karban, a táncolás, a kézműves szép alkotása, a hímzés, faragás, szövés. A művészetek életet teremtő, közösséget formáló, nemzet sorsát alakító ismeretét és használatát a kisiskolában kell már tanítani.

Andrásfalvy Bertalan Szinyei Merse Jenő 1943-ban mondott szavaival zárta:

„Bizonyosra vehetjük, hogy törekvéseink megvalósulásával közelebb jutunk a magyar lélek megtisztulásához, a magyarság teljes lelki, szellemi, testi önmagára ébredéséhez.”

A kétnapos rendezvény mindvégig telt házas volt, számos érdeklődő kísérte figyelemmel az előadásokat és hangversenyeket Debrecenről Budapesten át Székesfehérvárig. Köszönet a nagyszerű szervezésért Kertész Attilának, Vas Bencének, és minden pécsi kollégának.

Nagy Ernő

DR. VAS BENCE ÜNNEPI BESZÉDE

2021. október 16. szombat 19:00

Sok szeretettel és tisztelettel köszöntöm kedves vendégeinket, a Magyar Kodály Társaság tagjait, a Pécs Baranyai Tagsoport tagjait, minden kedves meghívottat, Pécs zenekedvelő lakóit.

Külön tisztelettel köszöntöm Rónaszékiné Keresztes Monikát, a magyar zenei nevelésért felelős miniszteri biztost hangversenyünkön, melyet annak alkalmából rendeztünk, hogy idén (2021) volt 75+1 éve, hogy 1945 novemberében Kodály Zoltán Pécssett jelentette be új zenepedagógiai koncepcióját.

Szerencsénk van, mert a konferencia kötetében, Kovács Attila írása után, neki köszönhetően sikerült az akkori egész előadást közreadnunk.

Nehéz megidézni azt az időt, és az azt megelőző évtizedeket. Kodály Zoltán fiatal felnőttként Magyarország legszebb éveinek (legalábbis az utolsó párszáz évet tekintve) volt részese. A kiegyezés után erőteljes fellendülés zajlott az országban, nemcsak az ipar és a gazdaság terü-

letén, de az irodalomban, a művészetekben, a zeneművészetben is.

Ekkor alapították a Nyugat folyóiratot olyan nevekkel, mint Ady Endre, Tóth Árpád, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, Juhász Gyula, Krúdy Gyula, Móricz Zsigmond.

Ekkor dolgozott Rippl-Rónai József, Szőnyi István, Czóbel Béla, Aba-Novák Vilmos, Patkó Károly, a Nagybányai művésztel, Hollósy Simon, Ferenczy Károly, Réti István, Iványi-Grünwald Béla, Csók István, Ziffer Sándor, Perlrott-Csaba Vilmos és sokan mások.

Újult az ország, a historizmus jegyében épültek új intézmények, paloták. Például a Parlament Steindl Imre tervei alapján, de a kiegyezés után épült az Iparművészeti Múzeum Lechner Ödön, az Operaház Ybl Miklós, a Szépművészeti Múzeum és a Műcsarnok Schickedanz Albert tervei alapján, a Kisföldalatti 1896-ban, és a Zeneakadémia új épülete is ekkor, 1907-ben épült.

Ez a pezsgő szellemi, gazdasági élet tört ketté trianonnal, ami után a megmaradás, egyáltalán a túlélés, a nemzeti összetartozás

létkérdés volt. Természetes reakció volt az irredentizmus, ami a II. világháború után teljesen elfolytódott. Tudható volt, hogy az, ami akkor lett, sokáig úgy fog maradni.

Meglátásom szerint akkor nem csak logikus, racionalizáló magyarázatra volt szüksége Magyarországnak, mint ahogy Klebelsberg Kunó idejében sem, hanem érzelmi megerősítésre, összetartásra! A magyarság-tudat soha nem volt annyira hangsúlyos és fontos, mint akkor, a közösség megtartó ereje nélkülözhetetlen erő volt a megmaradásban. Ahhoz hasonló ez, mint az alkoholbetegség. Egyedül nem lehet megállni az alkoholfogyasztást, csak a közösség az, ami megtartó erővel bír az elbukás ellen.

Kodály Zoltán zenepedagógiai koncepciója éppen ezt szolgálta, a közösség, a Magyarság lelki, érzelmi életbentartását és megújítását.

Ezzel szemben kialakult egy másik válasz is éppen talán ezen feldolgozhatatlan II. világháborús trauma közepette, mely épp a közösség, a nemzet lebontásában látta a menekülést mindabból, amit Európa elszenvedett saját népeinek háborúiból. Minden háború gyökere a túlzott öntudat, a nemzeti gőg, a büszkeség, a hatalomvágy. E felfogás Európa háborúinak okát a nemzetek létében találta meg. Ezt a közösséget, nemzeteket lebontó elképzelést azután más ideológiai is kihasználták saját céljaikra. A konfliktus a két felfogás között ma is él körülöttünk, talán elevenebben mint valaha.

Én nem hiszek a nemzetek lebontásában. Nem feltétlenül ideológiai alapon, hanem egyszerűen technikai, praktikus okokból sem. A közösség legfontosabb formáló ereje az együttes élmény. A globális együttes élményt pedig csak hatalmas katalizmákban, hatalmas traumákban tudom elképzelni, amit soha nem kívánnék. Óhatatlan, hogy a gyakori közös élmények közösséget hoznak létre. A nyelvek kialakulása is ide nyúlik vissza.

Évezredes kötődéseket ha fel is lehet nagy nehezen bontani, mindig keletkeznek újak, amit szinte lehetetlen megakadályozni.

Ezért meggyőződésem, hogy a helyes út a szelíd és toleráns közösségek és nemzetek építése.

Az együttműködés és éneklés talán az egyik legszelídebb formája a közösség építésének.

Kodály Zoltán mindig a közösség megerősítésében hitt és azért dolgozott. Akkor is, amikor a Tudományos Akadémiát igazgatta és akkor is,

amikor zenepedagógiai koncepcióját fogalmazta meg. Gondolatai tehát nem évültek el, sőt, legalább annyira fontosak, mint elhangzásuk idején. Lehet, hogy egy második, rejtőzködő Trianon vár ránk?

Az éneklés közösségi erejének egy sajátosságára szeretném második gondolatként felhívni a figyelmet.

A családok egyre kevésbé énekelnek otthon, hiszen a közös énekkincs szinte csak az iskolában tanult népdalokra szorítkozik, amit a családok nem élet-szervező erőnek, hanem kötelező iskolai feladatnak tekintenek.

A gyermekeink elsődleges éneklési, zenélési élményei a kortársaik körében történnek. A felnőttekkel való közös éneklés szinte teljesen hiányzik, ami alól az egyházakban a különböző szertartások allatti közös éneklés a kivétel.

Törekednünk kell arra, hogy gyermekeink ne csak kortársaikkal, hanem más korúakkal is énekeljenek együtt, mert a család, és a nemzeti érzület formálásában ennek igazi jelentősége van. Nemzeti Himnuszunk éneklése nem csak tartalma miatt jelentős, hanem azért is, mert szinte kizárólag ekkor énekel együtt minden korosztály!

A kivételek egyik rendkívül felemelő példája volt a közelmúltban rendezett Eucharisztikus Kongresszus, és annak zárórendezvénye. Igen, igazi nagy, nemzeti és ebben az esetben nemzetek feletti együvé tartozási élmény máshogyan alig képzelhető el.

Érdemes lenne elgondolkoznunk, hogy milyen művek azok, amiben több korosztály is együtt énekelhet, és melyek azok az élethelyzetek, ahol az együtténeklés korosztályok között is létrejöhet!

Gyermekeink zenei nevelése tehát nem csak egyéni fejlődési út, nem csak az érzelmi intelligencia, a transzfer hatások erősítése miatt fontos, hanem a közösség, a nemzeti öntudat kialakítása és erősítése miatt is.

Másrésről azonban nem vagyok benne biztos, hogy nem

lenne szükség a magyar társadalom kiegyensúlyozott önbizalmának fejlesztésére – és itt a kiegyensúlyozottra helyezem a hangsúlyt –, a nemzeti büszkeség egészséges mértékére, a nemzeti gőg ellenében.

Záró gondolatként, a korábban mondottakat megerősítve a jövőről szeretnék beszélni. Nem apróznám el a kérdést, nem a közeli jövőről beszélnék, a pártpolitikáról, gazdaságról, választásokról, sőt nem is az azt követő évekről. Nem. Az Eucharisztikus Kongresszus kapcsán és az ottani közös éneklésből fakadóan a Mennyrországról, mint végső állomásról szeretnék szólni.

Nagyon keveset tudunk róla. Megjegyzem, hogy attól még létezhet, hogy nem hiszünk benne. Milyen is lesz? Milyen alakban, testben leszünk jelen ott? Feltéve, ha ott leszünk. Talán ismerős az a mondás, hogy: „Jó-jó, hogy a Mennyrországra jobb, de a pokolban több az ismerős”.

Szóval keveset tudunk róla, de azt, hogy nem leszünk betegek, mivel mindenki az élet fájá-

ról eszik majd, azt tudjuk, és ez azt jelenti, hogy nem lesznek orvosok. És nem lesznek tanárok sem, mert mindenki Istentől tanított lesz. Nem lesznek közgazdászok, jogászok, bírók, ügyvédek, kereskedők, de egyet biztosan tudunk: közös éneklés és muzsikálás az lesz! Tehát zenészekre, énekesekre biztosan szükség lesz.

Nem akarok senkit elkéséíteni azok közül, akik nem e örökévaló foglalatosságot választották maguknak, de javasolom nekik, hogy sürgősen kezdjenek el zenét tanulni, gyermekeiket és unokáikat zenére tanítani, mert ez, és kizárólag ez a jövő útja!

Azért, hogy oldjam a nyilvánvaló feszültségét kijelentésemnek szeretném megjegyezni, hogy Jézus a Biblia szerint két dolgot tett itt a földön: gyógyított és tanított. Szóval e két foglalkozás átmenetileg még elmegy...

Remélem, hogy mai hangversenyünk és mai, holnapi konferenciánk kicsit hozzájárul a tiszteletadó emlékezés és a kötelező megőrzés mellett ahhoz, hogy gyermekeink és szüleik lelkét és értelmét elérve szelíd, barátságos, nyugodt és egészséges öntudattal, közösségtudattal élő felnőtté válhasson nemzetünk és belépést nyerjünk más nemzetekkel együtt a Mennyrországra.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

Dr. Vas Bence

MAGYAR KÓRUSOK NAPJA 2021

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége - KÓTA meghirdeti a Magyar Kórusok Napját! Csatlakozz Te is kórusoddal!

ÜNNEPELJÜNK EGYÜTT!

A tavalyi online ünnepségen részt vevők nagy számára való tekintettel idén hagyományos koncerttel és/vagy online formában is csatlakozhatsz az eseményhez.

1. Szervezz énekkaroddal december 10. és 19. között kórushangversenyt Kodály Zoltán születésének tiszteletére (december 16.), akár egyedül, akár másokkal együtt!

A hangversenyen minimálisan egy Kodály-mű hangozzék el, ez lehet hangszeres mű vagy zongorakíséretes népdalfeldolgozás vagy Kodály által gyűjtött népdalcsokor is.

Regisztrálj a magyarkorusoknapja@gmail.com e-mail címen az eseményre, feltüntetve a tervezett programot!

Kapsz egy visszaigazoló e-mailt arról, hogy a KÓTA elfogadta-e a jelentkezésed. A résztvevő kórusok listáját a KÓTA közlése honlapján és Facebook-oldalán.

A sikeresen lebonyolított koncert után a KÓTA oklevelet küld a kórusoknak, amellyel igazolja, hogy az eseményen részt vettek.

Hirdesd koncertedet úgy, hogy ez a hangverseny a KÓTA – Magyar Kórusok Napja (MKN) 2021 rendezvénysorozat része! Tüntesd fel az esemény logóját plakádon, melyet a visszaigazolásakor kapsz!

A programot is tartalmazó regisztráció beérkezésének határideje 2021. december 4-e, szombat.

2. December 16-án, csütörtökön ismét többórás műsorfolyamatot tervezünk beszélgetésekkel, zenei összeállításokkal, amelyet a KÓTA Facebook-oldalán lehet majd élőben nyomon követni.

A műsorfolyamban Te is részt vehetsz együtteseddel, ha küldesz egy videofelvételt, vagy egy koncertrészletet.

Az alábbi kategóriákban várjuk a műveket:

- kortárs kóruszene
- adventi/karácsonyi darabok
- „kedvencek” – együttesetek legszívesebben énekelt darabjai
- Kodály Zoltán kórusművei vagy Kodály gyűjtötte népdalok

Egy kórustól legfeljebb 2 felvételt fogadunk, melyeknek összidőtartama nem haladhatja meg a 8 percet. Olyan felvételeket várunk a kórusoktól, amelyek a tavalyi műsorfolyamban nem kerültek bele, ugyanis ezek továbbra is elérhetők a csatornáinkon.

A felvételeket lehetőleg HD minőségben küldd el nekünk óriásfájlküldő (Wetransfer.com, Filemail.com stb.) segítségével a magyarkorusoknapja@gmail.com címre.

A videók mellé csatolt dokumentumban kérjük, írd meg a felvételen megszólaló zenemű és az előadók adatait. Ezután kapsz egy visszaigazoló e-mailt arról, hogy a KÓTA elfogadta-e a jelentkezésed.

A felvételek beérkezési határideje 2021. november 28-a, vasárnap.

A határidő után beérkezett felvételeket nem áll módunkban elfogadni!

A részt vevő kórusok listáját a KÓTA közlése internetes felületén. A beérkezett felvételeket a KÓTA december 16-i műsorában mutatjuk be a Facebookon, illetve a műsor utólag megtekinthető lesz a KÓTA YouTube csatornáján.

A NÉP HANGJA A GLOBÁLIS HARMÓNIABAN – KATOWICE 2021. IKS SZIMPÓZIUM

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – a KÓTA a HANGRÓL HANGRA című program keretein belül 2020-ban egy nagyszabású nemzetközi zenei nevelési konferenciát tervezett Budapesten. Az eseményre olyan kiváló személyiségek kaptak meghívást itthonról és külföldről, akik nap mint nap a kodályi koncepció megvalósításán dolgoznak különféle szinten, különböző oktatási intézményekben, és ezen kívül valamilyen módon „fölülről” is rálátanak arra, ami világszerte történik.

Köztük volt a Nemzetközi Kodály Társaság – az IKS – jelenlegi elnöke, Jerry L. Jaccard; a sok éven át elnöki posztot betöltő Gilbert de Greeve; Ed Bolkovac, a kiváló karmester és zenepedagógus; valamint Susanna Saw, az IKS alelnöke, a malaysiai Kodály-program szakembere, karnagy. A konferencia szervezésében is tevékeny részt vállalt, de előadást is tartott volna Hartyányi Judit, a KÓTA elnökségi tagja, az IKS volt alelnöke. Sajnos a világjárvány közbeszólt, és a konferencia elmaradt – de az előadásokat megjelentettük egy magyar-angol nyelvű kötetben (*Álmok szárnyán a jövőbe – Hold fast to dreams while embracing the future*), mely a KÓTA irodájában hozzáférhető.

A konferenciára tervezett legfontosabb témakörök közé tartozott, hogy megvitassuk azt, miként lehetne az elméleti, technikai kérdések mellett sokkal inkább a zenére, a muzikalitásra koncentrálni. Megvizsgáltuk volna, hogy az elhivatott, karizmatikus személyiségű tanároknak mennyire fontos szerepük van a kodályi filozófia továbbvitelében. És egyáltalán, hogyan lehet elvárársolni az új, fiatal generációt, és mindinkább bevonni abba a csodálatos zenei nevelési világba, amelyet Kodály megálmodott.

Úgy érzem, hogy a jelenlegi konferencia (IKS 2021. Katowicze) is hasonló kérdésekre keresi a választ.

Olvasva a konferencia címét – „*Village Voices in Global Harmony*” (A nép hangja a globális harmóniában) – az első gondolatom az volt, hogy sok minden máshogyan van ebben a világban, mint a 20. század közepén, amikor még Kodály velünk volt.

Kodály *A magyar népzene* című kötetének előszavában ekként foglalta össze a népzene jelentőségét: „*Egészséges nemzet életének annyira szerves része (a népzene), hogy ott találjuk mindenütt: jelen van a művészetben, a közoktatásban, a társadalmi élet megnyilvánulásaiban. Mindig a nemzeti élet satnyulásának jele, ha a népzene valamely téren háttérbe szorul.*”¹

Igen ám, de felmerül a kérdés, hogy a 21. század elején egyáltalán mit ért egy mai fiatal azon, hogy népzene? Vajon tudja-e, hogy valójában honnan indult el annak a gazdag anyagnak az összegyűjtése, amelyre a kodályi zeneoktatás támaszkodik? Gondolkodik-e egyáltalán azon, hogy más európai országokban, vagy éppen Európán kívül mit is jelent a népzene, a falusi zene, adott esetben a „benszüllött” lakosság ősi zenéje? Vajon tudja-e egy mai fiatal, hogy az egyre inkább globalizálódó világunkban mi az, amit még nemzetinek mondhatunk, mi az, ami megmaradt az identitásunkból? Vajon vágyik-e még arra, hogy igazából a saját nemzeti kultúrájával szembesüljön, vagy jól érzi magát a globális kultúrában? Megelégszik-e a kontextusuktól megfosztott népi és etnikai stílusok és motívumok egyvelegéből összeálló világzenével, az uniformizált, sematizált építészettel és más művészetekkel, vagy a hétköznapi egyéniségét veszített öltözetével, környezetünk lebutított, bárhol fellelhető alkatrészeivel?

A világ bármely táján megkapható, egységes, mindenki komfortját szolgáló kellékek lepik el az életünket. Mindenütt ugyanolyan a McDonald's, a hamburger, a Coca-Cola, a bérelhető kerékpár, a check-in a repülőtéren, a számítógép és a telefon. A franchise elve biztosítja, hogy otthonosan eligazodjunk a világban, hiszen egy „globális falu”-ban élünk, ahogyan azt Marschall McLuhan² a 20. század hatvanas éveiben már megjósolta.

Napjainkban egyre többet használjuk ezt a szót: GLOBALIZÁCIÓ. Egy közkeletű definíció szerint a globalizáció mindenekelőtt a mind intenzívebb kölcsönös kapcsolatok és függőségek világméretű rendszerének kialakulását, egységesítését jelenti, amelynek során a társadalmi és kulturális rendszerek földrajzi korlátai fokozatosan háttérbe szorulnak. A világ térben és időben összezsugorodik. Bár a folyamat hosszú múltra tekinthet vissza, de észrevehetjük, hogy a 21. században az eddigiekhez képest összehasonlíthatatlanul nagyobb tempóban és az egész világon terjed a globalizáció. Nyilván politikailag, társadalmilag, de még a kultúra szempontjából is vannak ennek előnyei. Az internet napjaink része lett, és ez a kultúrában is olyan lehetőségeket nyitott meg, melyekről nem is álmodtunk még néhány éve. Bármikor megnézhetünk egy operaelőadást a Metropolitan-ből, a legkiválóbb művészek előadásában koncerteket hallgathatunk, távoli földrészek, országok, emberek életébe tekinthetünk bele. A globális kereskedelmi médiakultúra azonban valóságosan fenyegetheti a helyi és nemzeti kultúrákat – úgy érezhetjük, hogy „labdába sem rúghatunk” a világméretű sztárparádében.

Kérdzhetnénk, hogy mit keres a palettán egy kis vidéki énekkar, egy citerazenekar, vagy egy asszonykórus? Miért fontos egy hagyományosan ismert gyermekdal, vagy egy népdal, melyet néhány évtizeddel ezelőtt még egy egész nemzet el tudott énekelni? Pedig nagyon is fontosak ezek a kicsi szegmensek, amelyekkel megtarthatja ki-ki a maga nemzeti identitását (mi a magyarságunkat), a kultúránk legnemesebb hagyományait. Ezek azok a tények és tevékenységek, melyek révén őszinte nemzeti hanggal kapcsolódhatunk a világ felé. De ehhez az kell, hogy higgyünk abban, amit teszünk.

Még szerencse, hogy a mostani konferencia címében a „global” szó után ez is szerepel: „harmony”. Szeretnék nagyon optimista lenni, hiszen mindazok, akik ezen a konferencián részt vesznek, reményeim szerint nagyon fontosnak tartják – ahogyan én is –, hogy a globális harmónián belül mindenképpen meg tudjon jelenni a különbség, az egyediség, adott esetben a nemzeti identitás, amely valójában igazán izgalmassá tudja varázsolni az életet. Olyan ez, mint a kisgyermek festett képe, aki először minden festéket kipróbál, a papír ezer gyönyörű színben tündököl. Aztán a vizes ecsettel egybemossa a színeket, és csak egy szürkeség marad. Ne hagyjuk, hogy a globális kultúra beolvassa a mi sajátos, általunk annyira szeretett, sokszínű nemzeti kultúránkat valamiféle szürke egységbe.

Úgy érzem, a Kodály-koncepció is attól tud élni, attól lehet népszerű, hogy soha, egyetlen percre sem akar erőszakosan sematizálni.

A koncepció részét képezik a képességfejlesztést szolgáló technikai feladatok, de Kodály mindig is hangsúlyozta, hogy a jó zenésznél fontos a

„kiművelt hallás
kiművelt értelem
kiművelt szív
kiművelt kéz

Mind a négynek párhuzamosan kell fejlődnie állandó egyensúlyban”³

Csak akkor tud működni a Kodály-koncepció, ha a világ minden táján mindenki hozzáteszi a saját népe zenéjét, a saját nemzeti identitását.

Sokat gondolkodtam, hogy Kodály zenei nevelési elvei hogyan tudnak érvényesülni manapság, amikor annyira különbözőek az országok, a körülmények, az iskolák, a gyerekek, az anyagi és az oktatási háttér? A Kodály-koncepcióban éppen az a jó, hogy – szemben a szigorúan sematizált módszerekkel – valóban az elvek, a szemlélet, a filozófia a fontos. És az elvek között vannak olyanok is, amelyek mindenütt, minden körülmények között, tértől, időtől, iskolarendszertől, igazgatótól és anyagi helyzettől függetlenül működni tudnak. Melyek ezek az elvek?

Először is hadd idézzem ismét Kodályt: „*Mit kellene tenni? Az iskolában úgy tanítani az éneket és zenét, hogy ne gyötrellem, hanem gyönyörűség legyen a tanulónak, s egész életére beleoltsa a nemesebb zene szomját... Sokszor egyetlen élmény egész életére megnyitja a fiatal lelket a zenének. Ezt az élményt nem lehet a véletlenre bízni: ezt megszerezni az iskola kötelessége.*”⁴

Vajon mit tudunk tenni ennek érdekében? Vannak olyan fontos elvek, amelyek mindenképpen meg kell valósuljanak.

Az egyik legfontosabb alapelv, hogy a tanításunk mindig érték-elvű kell legyen. Kodály azt mondta, hogy „*csak is művészi érték való a gyermeknek*”⁵. Tegyük minél többet a zenei igénytelenség felszámolásáért! Hihetetlenül aktuális ez a mai világunkban, ahol az értékek lassan eltűnnek a sok szemét mellett. Bartókot idézve: „*Csak tiszta forrásból...*”, mert „*A rossz ízlés lelki betegség, amely kiéget a lélekből minden fogékonyságot. A zenének éppen az a feladata, hogy lelki egészséget biztosítson művelőinek, kifejezőmódot az érzelmeknek, enyhítse a bánatot, oldja a keserűséget, s kiteljesítse az örömet, hűségre, önfeladás nélküli befogadásra, szeretetre tanít bennünket.*”⁶

Jellemző a kodályi koncepcióra, hogy a tanítás középpontjában az éneklés áll. Kodály azt mondta: „*Van a gége-*

1 Kodály-Vargyas: A magyar népzene

2 Herbert Marshall McLuhan (July 21, 1911 – December 31, 1980) kanadai filozófus, aki először használta a „global village” azaz globális falu terminust, kutatásaival megjósolva 30 évvel az internet megjelenése előtt a médiumok mindenben túlmutatató szerepét, és ezáltal a „világ összezsugorodását” az informatika hihetetlen elterjedése kapcsán.

3 Kodály, Ki a jó zenész 1953.

4 Kodály: Gyermekkarok 1929.

5 u.o.

6 Kodály 1929.

tekben olyan hangszer, hogy szebben szól a világ minden hegedűjénél, csak legyen, aki megszólaltassa! Ezzel a hangszerrel eljuthatnak a legnagyobb zenei géniuszok éltető közelségébe, csak legyen, aki vezet!”⁷ Vannak más zeneoktatási módszerek, amelyek egy-egy hangszer, vagy éppen az ütőket helyezik a fókuszba. Mennyivel természetesebb, magától értetődőbb, és még ráadásul olcsóbb is az emberi hang, mint hangszer, amely mindenkinek rendelkezésére áll!

A zenei írás-olvasás olyan fontos elem, amellyel sok más zenetanítási módszer nem törődik eléggé. Kodály így fogalmaz: „Mindenkinek hozzáférhető a zene megismerésének útja: a zenei írás-olvasás. Ennek birtokában mindenki részese lehet nagy zenei élményeknek.”⁸

És mindezek kiindulópontja a gyermekdal és a népdal. 1966-ban mondta a következőket Kodály: „Minden népnek van egy sereg népdala, amely oktatásra kiváltképpen alkalmas. Ezeket jól kiválogatva, a népdal lesz a legmegfelelőbb tananyag, hogy rajta a gyermekeknek az egyes zenei elemeket bemutassuk és tudatosítsuk ezeket... Mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megértenünk. Semmi sem alkalmasabb erre, mint a népdal. És az idegen országok népdalainak megismerése a legjobb út az idegen népek megismeréséhez. Mindezen fáradozások végcélja abban áll, hogy a tanulókkal megismertessük és megszerettessük a múlt, a jelen és a jövő klasszikusait.”⁹

A célok eléréséhez pedig a legfontosabb eszközök a következők: a szolmizálás, a ritmus ismerete és a többszólamú éneklés.

„...a szolmizálás... gyorsabban visz a folyékony kottaolvasásra. Természetesen csak a relatív szolmizálás, mert itt a hang nevének kiejtésével meghatároztuk szerepét a tonalitásban.”¹⁰

„A ritmust... sokkal előbb és sokkal behatóbban kellene gyakorolni, mint azt manapság szokás, és pedig szintén két szólamban. S ha majd az óvoda is kiveszi részét a ritmusképzésből, nem lesz többé illúzió a kottaolvasás az elemiben.”

A kétszólamú éneknek „alig felbecsülhető a fejlesztő értéke minden irányban, nemcsak a polifon hallás, hanem az egyszólamú ének tisztasága szempontjából is.”¹¹

Sose felejtjük el, hogy a zenei nevelésben személyiségformáló hatás rejlik. Az emocionálisan átélt élmény formálja a leghatásosabban a személyiséget. Hiszen „zene nélkül nincs teljes ember”¹².

A 2009-ben Litvániában, Vilniusban tartott Nemzetközi Ének- és zeneoktatási Konferencia alkalmából 12 ország résztvevői megfogalmaztak egy nyilatkozatot a nemzetek oktatási, kulturális, egészségügyi és szociális minisztériumai, valamint nemzeti és nemzetközi zenei szervezetek számára. Kijelentették, hogy a közös éneklés olyan oktatási, szociális és művészeti jelenség, amely biztosítja a kultúrák közötti megértést, a szociális integrációt és mások elfogadását, hozzájárulva ezzel az állampolgárok testi és lelki egészségéhez, és ezen keresztül a társadalom jólétéhez, amelyben élnek és dolgoznak.

A továbbiakban idézem a nyilatkozat legfontosabb gondolatait:

„Kutatások igazolják, hogy a közös éneklés jelentősen hozzájárul a tanulók személyiségfejlődéséhez, előadókészségéhez, szociális és kulturális készségeikhez, ezért a közös éneklésen alapuló zeneoktatás szükséges tananyaga és óraszámú zeneileg és pedagógiaileg képzett tanárok biztosításával elérhető kell legyen minden gyermek számára, minden iskolában.

Szintén kutatás igazolja, hogy a közös éneklés jelentős hatással van az abban résztvevők általános fizikai, szellemi és érzelmi állapotára, ezért a csoportos éneklést határozottan szorgalmazni kell az iskolákban, közösségekben, kórházakban, munkahelyeken és szociális központokban, képzett tanárok, karnagyok segítségével.

A közös éneklés azáltal emeli egy kultúra társadalmi tőkéjét, hogy ösztönzi az emberi életminőséghez szükséges önmegbecsülést, mások elfogadását, a társadalmi összetartozást, toleranciát, empátiát, lojalitást, amelyek mind életbevágóan fontosak a hosszú távú társadalomépítés folyamatához, hangsúlyozva az erőszak és bűnözés csökkenését. Ezért az éneklést bátorítani kell és be kell építeni a közösségépítő szolgáltatások és társadalmi akciók projektjeibe, a családok (beleértve a születés előtti- és a kisgyermekkor), az idős korosztály, az elítéltek és más társadalmilag hátrányos helyzetben lévők számára, képzett, professzionális vezetők irányításával.”

Sokan azt gondolhatják, hogy mindennek a megvalósításához esetleg az ő területükön nem adottak a körülmények. Könnyű annak a zene magaslatához eljutni, akinek a környezete, az iskolái, a tanárai ilyen elvekkel működtetik a zenei oktatást.

Személyes emlékeimet szeretném megosztani. Az én utam a zenéhez egyáltalán nem egyértelmű és egyenes út volt. A családban nem volt zenész, de tanár sem. Szüleim minden iránt érdeklődő, kulturált emberek voltak, jártak koncertre, operába, de egészen más foglalkozásuk volt. Apám a sportban dolgozott, anyám a vegyiparban. Sokat dolgoztak az 1950-es években, amikor kisgyerek voltam. Nagymamám nevelt, aki egyszerű lélek volt, de nagyon szeretett, és nagyon odafigyelt rám. Volt egy zongoránk, és ő volt az, aki felfigyelt arra, hogy engem elvárá-

7 Kodály: Visszatekintés

8 Kodály: Mire való a zenei önképzőkör 1944.

9 Kodály: A népdal szerepe a zenei nevelésben 1966.

10 Kodály: Bicinia Hungarica Utószó

11 Kodály: Énekeljünk tisztán 1941.

12 Kodály: Közönségnevelés

zsol a hangszer, kikeresem a kis dalokat, amiket tanít nekem, lepötyögöm egy ujjal, és ez nagyon boldoggá tesz. Ő adta az ötletet a szüleimnek, hogy zenét kellene tanuljak. Tehát: nem jártam zenei óvodába, az iskolában nem volt emelt szintű énekoktatás, hanem különórakon tanultam az előképzőben, majd utána hangszer választottunk – természetesen a zongorát. Együtt tanultam a többi gyerekekkel, és én sem tartoztam a különleges tehetségek közé. De nagyon érdekelt a zene, és mindig boldog voltam, ha eljutottunk egy koncertre, vagy a rádióban hallhattam Mozart, Beethoven, vagy Bartók zenéjét. Emlékeztem a nagy remekművekben hallott dallamokra, és sokat énekeltem, talán nem is volt feltűnően szép hangom, de nagyon szerettem énekelni. És ezt fontosnak érzem. A tehetség nem biztos, hogy úgy mutatkozik meg, hogy valaki gyönyörűen énekel, vagy meglepően jól játszik a hangszeren már kicsi korában. Inkább azon múlik, hogy az érdeklődés, a lelkesedés megvan-e. Mert a pályára kerüléshez a motiváció elengedhetetlen! Konzervatóriumba nem jártam. A gimnáziumi évek alatt sok tanulás és sportolás mellett is folytattam a fakultatív zongoraórákat, és azért akkor már – épp a lelkesedés folytán – látszott, hogy a zene lehet az életpályám. Jó tanáraink ezt észrevették és biztattak, különleges lehetőségekhez segítettek, látva a fogékonyságomat. Az érettségi után egy tanulmányi évet csak a zenével töltöttem, és utána a zeneakadémiai felvételim kiemelkedően magas pontszámmal kiválóan sikerült. Ezzel együtt nagyon sok munka volt behozni azt az elmaradást, amit évfolyamtársaimmal szemben éreztem: azok, akik emelt szintű zenei oktatásból jöttek, konzervatóriumi képzés után, sokkal többet tudtak, mint én. De keményen dolgoztam, gyakoroltam, mert bennem volt az AKARAT, hogy tudjak mindent, ami kell ahhoz, hogy énektanár és karvezető lehessenek. És sikerült!

Ezt csak azért mondtam el, mert meggyőződésem, hogy a figyelmes családi háttér, a segítő, jó tanár és természetesen az akarat és a lelkesedés pótolhatja azt, amit adott esetben az iskola rendszerébe bele nem férő rendszeres zeneoktatás nem tud megadni. Ideális az eset, ha valaki zeneóvodába járhat, utána zenei tagozaton tanulhat az általános iskolában, bekerülhet a konzervatóriumba, és egyenes útja van a Zeneakadémia felé. De a normál út is járható. A kodályi elvek, a koncepció a normál úton is végigkísérheti az embert.

Még visszatérnék a népzene kérdésére.

Érdemes azon elgondolkodni, hogy annak ellenére, hogy az autentikus népzene ma már a falvakban élő emberek körében is csak alig található meg - különösen az európai országokban -, mégis a kortárs zeneszerzés újra meg újra felfedezi magának. Mi Magyarországon Kodály és Bartók világhírű munkássága révén a 20. században sok olyan művet tudunk magunkénak, amelyeket valamilyen módon áthat a népzene. Lehet ez egyszerű népdalfeldolgozás, lehet olyan mű, amelyben megjelenik népi motívum, de lehet olyan is, amelyben egyetlen konkrét népdal, vagy népzenei hang nem szólal meg, hanem a zeneszerző anyanyelvi szinten beszél a nép zenei nyelvét. Ez az utóbbi talán a legmagasabb szintű integrációja a nemzet hangjának, és ez nem magyar jellegzetesség, hanem előfordulhat bármely zeneszerzőnél. Ahogy én látom, a 20. század vége felé és a 21. században ismét egyre inkább foglalkoztatja a zeneszerzőket a népzenei hang bevonása a kompozíciókba. De éppen ez az utóbbi a legérdekesebb, amikor nem direkt módon szólal meg a népdal, hanem a legmélyebb gyökerekhez visszanyúlva, atavisztikusan jelenik meg a műben a nemzeti identitás hangja.

Gondoljunk csak pl. Veljo Tormis észt zeneszerző 20. század közepén írt csodálatos kórusműveire (Pl.: A vas elátkozása című monumentális férfikari darabja, amely a Kalevala szövegére íródott, vagy az 1996-ban írt a cappella műve, az Incantatio maris aestuosi, amely az 1994-ben tragikusan elsüllyedt Estonia komp emlékére keletkezett).

A nemrég elhunyt dél-afrikai Joseph Shabalala, az afrikai kóruszene meghatározó személyisége a zulu zenét tette ismertté a munkássága során. De gondolhatunk Stephen Leek ausztrál zeneszerző műveire, melyeknél a bennszülött ausztrál zene hangja szűrődik be. (Kondalilla, Red Earth, Ngana) És említhetjük a japán Ko Matsushitát, aki a műveiben gazdagon merít a több ezer éves zenei tradíciókból, a japán zenekultúrából, mindezt ötvözve európai, magyarországi tanulmányai során szerzett tapasztalataival.

A Fülöp-Szigeteken is a zenekultúra fontos része a kóruszene. Olyan kiváló együttesek révén ismerkedhetünk meg a tradicionális elemeket bőven tartalmazó fülöp-szigeteki zenével, mint a University of Philippines Madrigal Singers, akik világszerte számos kórusverseny díját nyerték meg. Különleges erősségük, hogy a klasszikus kóruszenét is kiválóan éneklék, de ugyanakkor a folklórt is autentikusan meg tudják szólaltatni.

Magyarországon Kodály és Bartók után meglehetősen nehéz helyzetben vannak azok a zeneszerzők, akik a népzeneből próbálnak kiindulni. És mégis, újra meg újra feltűnnek olyan új kompozíciók fiatal magyar zeneszerzőktől, melyeket a népzene inspirál.

Mert mélyen a lelkünkben van az igény az ősi zenénk, a tradícióink megőrzésére, és újszerű közvetítésére.

Gondoljunk csak Gyöngyösi Leventére,¹³ az egyik legtehetségesebb fiatal magyar zeneszerzőre. Így nyilatkozik egy riportban: „A népzene nagyon fontos szerepet foglal el az életemben, pont azért, mert viszonylag ritkán használom, akkor viszont a legmélyebb érzések kifejezésére. Siratókat szoktam például használni azokban a helyzetekben, amikor a lehető legfájdalmasabb, a való élettől már-már elrugaszkodó pillanatokot kell megragadnom. A népdal nálam a transzcendentális világba próbálja meg átemelni a darabot, akkor használom, mikor feljebb kell emelni egy fokkal az atmoszférát.”

13 Gyöngyösi Levente - született 1975. Kolozsvár, Erkel és Bartók-Pásztory díjas zeneszerző. Többek között színpadi művek és számos kórusmű szerzője

2010-ben keletkezett Gloria Kajoniensis című kórusműve egyneműkarra, két hegedűre és ütőhangszerekre. Az érdekessége az, hogy a történelmi, illetve keresztény vonatkozású téma és a latin nyelvezet ellenére nagyon erősen érezhető a magyar népi ihletettség mind a hangvételben, mind pedig a formálásban.

De említhetjük Orbán Györgyöt, Vajda Jánost, Csemiczky Miklóst vagy Tóth Pétert is, akik a kodályi hagyományokon nőttek fel, de megtalálva saját egyéni zeneszerzői hangjukat, több kórusművükben is egészen új kontextusban használják a népi nyelvezetet.

Látván, hallván világszerte a kortárs zeneszerzésben az archaikus zene felé fordulást, talán mondhatom, hogy bizhatunk benne, hogy a vidék, a falu hangja, még akkor is, ha számos transzformáción esik át, megtartja a helyét, szerepét a globális harmóniában. A megőrzés mindannyiunk feladata: a globális világban akkor teremthetünk zenei harmóniát, ha ismerjük és szeretjük a saját gyökereinket, büszkék vagyunk rá, őrizzük, ugyanakkor mindig, minden pillanatban nyitottak vagyunk a világ valamennyi szépségére, sajátosságára.

Dr. Mindszenty Zsuzsanna

60 ÉVES A KOMLÓI MUNKÁSKÓRUS

A születésnapos együttes mellett a jubileumi hangversenyen színpadra lépett a SIKLÓSI TENKES VEGYESKAR, valamint a KOMLÓI PEDAGÓGUS KAMARAKÓRUS, és együtt emlékeztek meg erről a hat évtizedes fennállásról a Komlói Színházban.

Az együttes történetének fontos előzménye, hogy 1957-ben Tóth Ferenc vezetésével újrászerveződött a Május 1. Művelődési Ház kórusa, az akkori bányászváros énekelni szerető munkásaiból. 1961-ben kiegészültek a Béta-bánya dolgozói kórusával, és Tóth Ferenc irányításával Komlói Munkáskórusként kezdték el a munkát.

Az alapító 33 évig, 1994-ig volt az ének-kar karnagya, majd az addig tenorban éneklő Kópicz József vette át az együttes vezetését, aki 2007-ig irányította a kórust. Ezt követően dr. Makráné Kónya Melinda, majd Csonka Miklós-né vezetésével működött a formáció. A Komlói Munkáskórus 2012 óta dolgozik jelenlegi karnagyával, Kunváriné Okos Ilonával.

A nézőtéren helyet foglalt Tillai Aurél, a Pécs – Baranyai Kórus – és Zenekari Szövetség elnöke, illetve Kertész Attila, a szövetség alelnöke, a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetségének (KÓTA) művészeti bizottságának a tagja, a Magyar Kodály Társaság elnöke.

Több száz hazai fellépés és számos európai

színpad áll a kórus mögött, amit Komlói Város Önkormányzata Pro Civitate kitüntetéssel ismert el. A legutóbbi évek kiemelkedő eredményeképpen pedig a KÓTA zsűrije Gálakórus minősítéssel jutalmazta az elvégzett munkát.

„Rendkívüli ez a hat évtizedes fennállás. Tóth Ferenc karnagy személyesen kapott inspirációt Kodály Zoltántól az együttes alapításának első éveiben, és az általa kapott szellemiséget adta át környezetének, tanítványainak. Úgy gondolom, ezen az úton jár Kunváriné Okos Ilona” – hangzott el Kertész Attila egyetemi docens köszöntő gondolatai között, aki a KÓTA, illetve a Pécs – Baranyai Kórus – és Zenekari Szövetség nevében díszoklevelet adott át a karnagynak és a kórusnak.

„Büszke vagyok arra, hogy Komlón ilyen értékteremtő közösségek vannak. A hazai és a nemzetközi sikereik mellett meg kell említeni azt is, hogy az együttesnek köszönhetjük a francia testvérvárosunkkal, Éragny-val kialakult jó kapcsolatunkat. Gratulálunk minden vezetőnek és tagnak, akik ezt az értékrendet továbbvitték.” – emelte ki Polics József polgármester beszédében, aki díszoklevéllel és virágcsokorral köszöntötte a születésnapos kórust.

Az este különlegessége, hogy a Munkáskórus valamennyi korábbi karnagya is színpadra lépett és a nosztalgia jegyében, egy-egy mű erejéig ismét vezényelték a 60 éves együttest. Zongorán Petőcz Zsuzsanna és Bertaldó Józsefné működött közre.

Az este zárásaként Tóth Ferenc, Liszt-díjas karnagy állt a színpadra, és a nézőtéren helyet foglaló kórusok egy nagy összkarként búcsúztak az estétől az alapító vezényletében.

Czeti Ádám

A BARCSI BÁRDOS LAJOS VEGYESKAR JUBILEUMI KONCERTJE - 30 ÉV -

2021. szeptember 25-én, egy szép napsütéses délután közel száz énekes előadásában csendült fel a barcsi Művelődési Központban Kodály Zoltán: A szép énekszó műzsjához c. kórusműve Veres-Kimpf Mária vezényletével. A lelkes összkari éneklés méltó indítása volt a jubileumi koncertnek, mert a 30 éve működő barcsi Bárdos Lajos Vegyeskar mellett még felsorakozott a Szigetvári Tinódi Vegyeskar és a Pécsi Énekegyüttes is. Szerencsés megoldás és a kórustagokra, de a közönségre is mindig jó hatással van az összkari együtteséneklés a hangverseny elején, mely most Verdi opera-részlettel folytatódott a Nabucco c. operából (Rabszolgák kórusa). A közkedvelt művet Vucskics Anett vezényelte, zongorán Tóth Krisztina művésztanár működött közre. A nagy tapssal fogadott produkciók után köszöntők hangzottak el.

Koós Csaba polgármester úr kiemelte a kórus 30 éves tevékenységének jelentőségét a város és a megye kulturális életében, beszélt az éneklés jelentős közösségformáló erejéről, arról a miszsióról, melyet az együttes az értékes zene terjesztésében végzett és végez ma is. Köszöntőjében Veszner Andrásné a Művelődési Központ igazgatónöje részletesen beszélt a 30 év történetéről, jelentős eseményeiről. Elmondta, hogy a zeneiskola tanárai-ból és zenekedvelő városi polgárokból alakult meg az énekkar 1991-ben. Az alapító karnagy Vucsetáné Jekl Erika volt, majd Fucskárné Bodnár Ilona és Somogyiné Karvalics Rózsa követték őt az együttes élén. Közel tíz évig a tehetséges karnagy a Bárdos Lajos-díjas Pauker Zoltán vezényelte a kórust, és az ő javaslatára vették fel Bárdos Lajos nevét. Utána hat évig a zeneművészeti főiskolát végzett Kulcsárné Vasas Veronika volt a karnagy, 2013 óta pedig Veres-Kimpf Mária a művészeti vezető. Az énekkar állandó résztvevője az állami, városi ünnepeknek, kulturális

eseményeknek (Magyar Kultúra Napja, Barcsi Tavasz Fesztivál, „Városnap” szereplései, Zene Világnapja, Karácsonyi koncertek). Az énekkar elindítója volt a Dél-Somogyi Kórustalálkozó-nak, mely azóta is értékes programot biztosít Csurgó, Nagyatád és Barcs közönségének. A kórus repertoárjában elsősorban 20. századi és kortárs magyar zeneszerzők, továbbá a különböző zenetörténelmi korszakok latin nyelvű egyházi művei szerepelnek. A 2000-es évektől rendszeresen részt vesznek országos minősítő versenyeken. Háromszor „Fesztiválkórus” és legutóbb 2013-ban „Gálakórus” minősítést értek el, valamint a „Somogy Polgáraiért” magas kitüntetés tulajdonosai. Több külföldi országban szerepeltek megérdemelt sikerrel.

A köszöntés és az énekesek gazdag megajándékozása után Kertész Attila Liszt-díjas karnagy, a KÓTA Művészeti Bizottságának tagja átadta a Szövetség díszoklevelét az ének-kar-nak és Veres-Kimpf Mária karnagynak, majd örömteli éneklés következett. A „jubilálók” változatos, stílusosan építő mősor-t adtak elő főleg zongorakíséretes művekből. A zongorán közreműködő Tóth Krisztina jelentős szerepet vállalt a sikerből, a vendégkórusokkal való együttműködése a koncert főszereplőjévé tette. Ezen kívül kiemelkedő szerepe volt a „kis fesztivál” megvalósításában fáradtságot nem ismerő, mindenre odafigyelő szakmai és szervezési munkájának. A közönség nagy tapssal jutalmazta a Nyitókórust Smetana: Eladott mennyasszony c. operájából és Bárdos Lajos hangulatos remekművét, a Széles a Dunát. Végül Liszt Ferenc Ünnepi dala csendült föl a jubiláló dalosok előadásában.

A vendég kórusok közül elsőként a szigetvári Tinódi Vegyeskar lépett fel Vucskics Anett ve-

zetésével. A szigetvári énekkari mozgalomnak tiszteletreméltó múltja van. Dél-Dunántúlon az 1877-ben az elsők között alakult meg a Szigetvári Dalárda és tagja lett az Erkel Ferenc fémjelzte Országos Dalárszövetségnek. Az 1906-ban 38 taggal újjáalakult Szigetvári Dalosegyesület jelentős szerepet töltött be a déli régió kulturális életében. Az ötvenes évek elején átélt válságok után 1957-ben Zágon Gyuláné igazgató és Mohos Antal karnagy kezdeményezésére a Dalosegyesület felvette a Tinódi nevet, és közel 60 fővel tovább élte a hagyományos mozgalmat. A hatvanas évek közepétől kiemelkedő korszak köszöntött be az énekkar életében, mert a kiváló tanár-karnagy Hergenróder József vette át a vezetést, és három évtizeden át irányította az együttest. Az említett évtizedek minőségi fejlődést hoztak, ezt mutatták az országos minősítési eredmények, sikeres hazai és külföldi utak. Hergenróder József kórusát kiváló zeneszerzők tisztelték meg műveikkel, így Bárdos Lajos és Karai József. Korai halála nagy ürt jelentett a város zenei életében, majd átmeneti vezetői váltások után 17 év óta Vucskics Anett – aki a Pécsi Tudományegyetemen szerezte karvezetői és mentortanári diplomáját – vezet lendületesen, nagy hozzáértéssel az együttes munkáját. Az értékes munkát a „Fesztiválkórus” országos minősítés, valamint a megérdemelt Civitas Invicta kitüntető cím is jelzi. A kulturált hangzású kamarakórus Vucskics Anett impulzív irányításával a reneszánsztól a romantikán át a 20. század második fele zeneműveinek megszólaltatásán keresztül jutott el az értékes könnyűzenéhez és aratott sikert a közönség soraiban.

Különleges kamarakórus követte a szigetvári énekeseket a dobogón. A **Pécsi Énekegyüttes** tagjai kivétel nélkül Kertész Attila karnagy keze alatt énekeltek valaha a Pécsi Bartók Béla Leánykarban, a Kodály Zoltán Ifjúsági Vegyeskarban, a Mecsek Kórusban, vagy a Mecsek Női Karban. Három évvel ezelőtt léptek föl így együtt egy fesztiválon, azóta minden ősszel találkoznak és négy próba után szerepelnek a sásdi kórustalálkozón, illetve most Barcs ünnepi hangversenyén léptek föl. Az együttes tagjai kivétel nélkül nagyon szeretnek énekelni, számos nemzetközi kórusverseny győzteseinek voltak, emellett több második és harmadik hely, különdíjak, fődíjak jelezték útjukat. Műsorukból kiemelkedett Kodály Zoltán: A 114. genfi zsoltár, Fölszállott a

páva (Ady Endre verse) és Kocsár Miklós remekműve, a női karra írt Salve Regina átélt, nagy hatású előadása.

A jubileumi koncert befejezésekként megszólaló összkari művek nagyszerű keretet adtak az ünnepnek. Bárdos Lajos: Régi táncdal és Karai József: Estéli nótázás c. művét Kertész Attila vezényelte, zongorán kísért Tóth Krisztina. A vendéglátók jóvoltából hangulatos énekes, zenei összejövetellel zárult a kórustalálkozó.

Márky Gabriella

VISSZATÜKRÖZŐDÉS A NÉPZENE ÖLELÉSÉBEN

Prezentálás a püspökladányi Törő Gábor Hagyományörző Népdalkör Egyesület tevékenységéből.

„Nem lehet egészen boldog ember, akinek nem öröm a zene...”

Kodály Zoltán gondolatainak szellemében idén 14. alkalommal rendeztük meg az Ifj. Vigh Sándor -Emlékdíjas Nemzetközi Népzenei Versenyt és a KÓTA 20. Aranypáva térségi, országos szintű Népzenei Minősítőt. Fővédnöke: Bodó Sándor államtitkár, körzetünk országgyűlési képviselője. Védnöke: Tóth Lajos, Püspökladány Város polgármestere.

A Széchenyi 2020- Püspökladány Város helyi fejlesztési stratégiájához kapcsolódva, a TOP-7.1.1-16-H-ESZA-2019-01110 azonosítójú, nyertes pályázatunk révén sikerült a tervezett program teljes finanszírozása. A versenyünk történetében a kezdet a 2007. év volt. 11 év után, 2018-ban úgy ítéltük meg a hagyományosan jól bevált stratégiák, tartalmak megtartása mellett újítanunk kell. Legyen Verseny, és azzal egyidejűleg, párhuzamosan a KÓTA Aranypáva Népzenei Minősítőt is valósítsuk meg! „Nagy fába vágtuk a fejszénket”, mert új, kibővített feladatokkal kellett szembesülnünk. Ám, a KÓTA-tól kezdetektől megkaptuk a támogatást, segítséget. Egyesületünk csapattevékenysége ezáltal kibővült.

Felkérésünkre a KÓTA szaktekintélyei vesznek részt a zsűrizésben. Ez évben a zsűri tagjai voltak: elnök: Birinyi József népzene kutató, a KÓTA társelnöke; tagok: Vajas Evelin népdal-énekes, a KÓTA Népzenei munkatársa; Csider István a Népművészet Ifjú Mestere, KÓTA-díjas citeratanár.

Inspirált bennünket, amikor sorra érkeztek a jelentkezések Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs- Szatmár- Bereg megyéből, valamint a délvidéki, szerbiai Csókáról.

Néhány értékelő számadat ide kívánczok a megvalósulás eredményességéről. 11 együttes és 12 szolista mérte össze népzenei énekes, hangszeres tudását. Minősült 9 együttes és 9 szolista, 119 fő. Ők ugyanazzal a műsorral a Versenyben is részt vettek. Nem minősült, versenyzett 2 együttes és 3 szolista, 19 fő. Örömmel 4 együttes, 1 szolista, 43 fő. Mindösszesen 151 fő előadásában gyönyörködhettünk. Az ének mellett megszólalt- többségében- a citera, valamint a tekerő, furulya, klarinét, köcsögduda. Az elhazott népdalcsoportok a tájegységek széles körét felölelték: alföldi, csongrádi, csókai, dunántúli, galgamenti, gömöri, hajdúsági, hévízgyörki, hortobágyi, jászszági, sárközi, sárréti, tiszavidéki, vajdasági népdalokat hallhattunk.

Milyen eredmények születtek? KÓTA Aranypáva Népzenei Minősítő- Téségi szintű : Dicséretes 2. Országos szintű : bronz 1, ezüst 2, arany 7, Aranypáva 6. Ifj. Vigh Sándor- Emlékdíjas Verseny- bronz 1, ezüst 4, arany 17. Különdíj- nádudvari fekete-kerámia – 3 db.

A Verseny legrangosabb elismerése az Emlékdíj, sötétzöld alapon álló fehér márvány citera kisplasztika, Papp Zoltán helyi kőfaragó munkája. Népzenei előadásával az a versenyző érdemli ki, aki leghitelesebben, legstílusosabban adja elő az általa összeállított autentikus népdalcsoportot. Ezúttal a Törökszentmiklósi Népdalkör büszkélkedhet vele. Vezetőjük : Gondáné Arvai Mária. A Megnyitó Ünnepségen felavattuk új egyesületi zászlónkat, bemutattuk a tablónkat. Vendégeinknek és a szereplőknek a Tetteink, emlékeink c. kiadványunkat, valamint a Hortobágy-nak széles vize... c. népzenei CD lemezünket ajándékoztuk.

Az Ünnepélyes Díjkiosztó Gála felejthetetlen pillanatait éltük át a felvezető műsorban szereplő világhírű, több mint 40 éve működő táborfalvai Csutorás Együttes magas szintű zenei műveltséget sugárzó előadásával, Birinyi József egyesületi elnök és Szabóné Nagy Annamária művészeti vezető közreműködésével. A káprázatos, mesteri produkciójukat a közönség állva tapsolva köszönte meg. Az Emlékdíj átadását követően idén is megindítóan felejthetetlen élmény volt Ifj.Vigh Sándor legkedvesebb népdalának megszólaltatása közös citerázással, énekléssel: „Ha felülök a fekete halomra...”

Kodály Zoltán idézettel kezdtem, és ugyancsak azzal zárom:

„Zeneértővé ... csak aktív zenei tevékenység tehet, pusztán zenehallgatás magában nem elég.”

Hladházi Andrásné
Fotó: Lévainé Veres Anikó